

Sygn. akt I UK 401/18

POSTANOWIENIE

Dnia 3 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania T. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.
o umorzenie składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 3 grudnia 2019 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 15 marca 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz odwołującego się kwotę
1.800 (tysiąc osiemset) zł tytułem zwrotu kosztów procesu w
postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 15 marca 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 26 czerwca 2017 r., którym uwzględniono odwołanie T. K. i zmieniono decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w S. z dnia 6 czerwca 2016 r. w ten sposób, że umorzono jego należności z okresu od stycznia 2008 r. do lutego 2009 r., oddalając jednocześnie odwołanie od decyzji organu rentowego z dnia 28 czerwca 2016 r.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, ubezpieczony występując o umorzenie składek uiścił jednocześnie kwotę 34.413,81 zł tytułem zaległych należności. W takiej sytuacji pozwany określając wysokość zaległości, powinien podać także

kwoty (i okresy) niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy, do opłacenia których był zobowiązany T. K. Skoro bowiem od ich spłacenia w terminie określonym w art. 1 ust. 11 z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą (Dz. U. z 2012 r. poz. 151; dalej jako ustawa), to logicznym wydaje się, że osoba starająca się o umorzenie musi mieć świadomość jakie należności niepodlegające umorzeniu ją obciążają. Sąd Apelacyjny podniósł, że taki pogląd dominuje w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. postanowienia z dnia 14 lutego 2017 r., I UZ 58/16, Legalis nr 1587555; z dnia 11 października 2016 r., I UZ 18/16, LEX nr 2188221).

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wywiódł pełnomocnik strony pozwanej, zaskarżając go w całości. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na występujące rozbieżności w orzecznictwie sądów oraz na fakt, że skarga jest oczywiście uzasadniona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie może być przyjęta do merytorycznego odwołania. Oczywista zasadność skargi oznacza, że w sprawie doszło do elementarnych naruszeń prawa, które są widoczne *prima facie*, bez konieczności szczegółowej analizy zgromadzonego materiału dowodowego. Takich uchybień skarżący nie wskazał. Skarga kasacyjna przysługuje od orzeczenia sądu drugiej instancji. Z tego względu rozważania, czy wyrok sądu pierwszej instancji, oparty na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. był orzeczeniem co do istoty sprawy traci na znaczeniu.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej, wbrew warunkom określonym w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., skupia się na orzecznictwie, zamiast w pierwszej kolejności na przepisie prawa, który jest przedmiotem zainteresowania tej przesłanki przedsądu. Rozbieżność w orzecznictwie jest warunkiem przesłanki przedsądu z tej podstawy, jednak spełnia się ona dopiero wtedy, gdy istnieje potrzeba wykładni określonego przepisu prawa. Jednocześnie chodzi o tożsame stany faktyczne, gdyż tylko w tej płaszczyźnie można mówić o rozbieżności. Natomiast z samego faktu, że zapadają

odmienne orzeczenia nie można wyciągać wniosków o istnieniu danej przesłanki przedsądu. Na gruncie podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nie chodzi też o łączną wykładnię kilku przepisów składających się na określoną podstawę rozstrzygnięcia.

Jak wiadomo, stosownie do art. 13 ust. 1 ustawy, umarza się nieopłacone składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz wypadkowe z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585, ze zm.) za okres od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. oraz należne od nich odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne naliczone przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Z umorzenia mogą skorzystać tylko te osoby, które przed dniem 1 września 2012 r. zakończyły prowadzenie pozarolniczej działalności, nie prowadzą jej w dniu wydania decyzji, o której mowa w ust. 8 (decyzji o warunkach umorzenia) oraz na dzień wydania decyzji, o której mowa w art. 1 ust. 13 ustawy (decyzji o umorzeniu), nie mają niepodlegających umorzeniu należności za okres od dnia 1 stycznia 1999 r., do opłacenia których oraz należnych od nich odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych, są zobowiązane (art. 1 ust. 10 ustawy). Brak zaległości niepodlegających umorzeniu jest warunkiem abolicji, którego spełnienie zostało zastrzeżone terminem 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji ustalającej warunki umorzenia.

Nie można pominąć też, że organ rentowy, zobligowany do respektowania obowiązków wynikających między innymi z art. 9 k.p.a., tj. obowiązku informowania strony o okolicznościach prawnych, mogących mieć wpływ na ustalenie jej praw i obowiązków, powinien pouczyć ubezpieczonego (w decyzji), które należności z tytułu składek i za jakie okresy powinny zostać spłacone w ciągu 12 miesięcy, tak by wiedział jak wypełnić warunki umorzenia. Ubezpieczony miał prawo pozostawać w zaufaniu do czynności organu (art. 8 k.p.a.) i uznawać, że podejmuje on

czynności w taki sposób, aby nie poniósł szkody z powodu nieznamomości prawa, a tym bardziej z powodu niedostatecznego wyjaśnienia przepisów przez organ.

Pożądane jest więc, by pierwsza decyzja, wydawana na podstawie art. 1 ust. 8 ustawy, składała się z dwu koniecznych elementów, tj. z ustalenia kwoty należności, o których mowa w art. 1 ust. 1 i 6, czyli tych, które będą podlegać umorzeniu, oraz z określenia warunków umorzenia przez ustalenie kwoty należności nieumarzalnych, wymagających spłacenia w określonym terminie. Taka konstrukcja przewidziana jest zresztą w art. 1 ust. 8 ustawy, w którym ustalenie kwoty należności przewidzianych w ust. 1 i 6, jest – przez użycie słowa także" – tylko jednym z elementów decyzji określającej warunki umorzenia. Warunki umorzenia są uściślone wystarczająco tylko wtedy, gdy w decyzji wydanej na podstawie art. 1 ust. 8 ustawy należności zostaną podane w kwotach zalegających, niepodlegających umorzeniu, których spłacenia wymaga się przed wydaniem decyzji na podstawie art. 1 ust. 13 (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2019 r., I UK 439/17, LEX nr 2623777).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c.